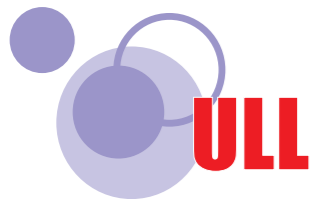




**ULL**

**UDRUGA LEUKEMIJE I LIMFOMI - SPLIT**

**1998. - 2018.**

**Autori:**

Članovi Upravnog odbora ULL-Split

**Ilustracija:**

Sunčica Grubišić Dvornik

**Grafička priprema i tisak:**

Škola za dizajn, grafiku i održivu gradnju Split

**Naklada:**

1000 komada

Split, 2018.

## Što je limfom?

Limfomi su novotvorine limfatičkog sustava. Limfatički sustav čine organi razmješteni po čitavom tijelu koji stvaraju i pohranjuju stanice koje se bore protiv infekcija. Ove stanice se nazivaju bijele krvne stanice ili leukociti.

Kada osobe imaju limfom, njihove bijele stanice postanu promijenjene i nekontrolirano se umnažaju. Ove stanice mogu putovati u različite dijelove tijela. Često se takve promjenjene stanice nakupljaju u malene organe veličine graha koje nazivamo limfni čvorovi. Ova pojava uzrokuje povećanje limfnih čvorova.

Postoji nekoliko vrsta limfoma. Neke vrste limfoma napreduju izrazito sporo te osobe s njima mogu živjeti godinama, ponekad i bez liječenja. Takve vrste limfoma nazivamo indolentnima. Druge vrste, tzv. agresivne napreduju mnogo brže te bez liječenja osoba može umrijeti u roku od nekoliko mjeseci. Ponekad osobe u početku imaju sporo napredujuću vrstu limfoma koja kasnije postane brzo napredujuća.

**Koji su simptomi limfoma?**

Prvi znak limfoma je često oteklina jednog ili više limfnih čvorova. Ovakvi, uvećani limfni čvorovi se mogu napipati pod kožom, ali su obično bezbolni. Često se pojavljuju na vratu, u preponi ili pazuhu.

Limfni čvorovi u dubljim dijelovima tijela također se mogu uvećavati i uzrokovati simptome pa tako recimo oni smješteni oko pluća mogu uzrokovati kašalj ili otežano disanje.

Drugi simptomi limfoma uključuju vrućicu, gubitak na težini ili obilno noćno preznojevanje. Svi ovi simptomi mogu biti posljedica i nekog drugog stanja, odnosno bolesti. Ali je u slučaju pojave ovakvih simptoma potrebno posjetiti liječnika.

**Koje su pretrage i testovi za limfom?**

Liječnici nakon razgovora s bolesnikom i pregleda mogu ga uputiti na daljnje pretrage. Neke od najčešćih pretraga su:

**Biopsija limfnog čvora** - postupak kojim liječnik odstranjuje dio ili cijeli uvećani limfni čvor. Zatim liječnik patolog pregledava uzorak tkiva limfnog čvora pod mikroskopom kako bi utvrdio postoji li unutar preparata, tj. uzorka tumorsko tkivo. Potrebno je nekoliko dana da bi se učinila ova analiza jer se tkivo mora adekvatno pripremiti da bi se uopće učinila analiza, a potom učinili različiti testovi za postavljanje točne dijagnoze.

**Biopsija koštane srži** - postupak kojim liječnik uzima mali uzorak koštane srži, spužvastog tkiva koje se nalazi u središtu pojedinih kostiju. Pretraga se radi da bi se utvrdilo nalaze li se tumorske stanice u koštanoj srži i da se procijeni funkcija koštane srži. Zahvat je bolan i radi se u lokalnoj anesteziji, uz prethodno davanje lijekova protiv boli. Ova je pretraga posebno važna kod bolesnika kod kojih se planira daljnje liječenje autolognom transplantacijom krvotvornih stanica jer je u tom slučaju važno da se maligne stanice ne nalaze u koštanoj srži.

**Biopsija ostalih tkiva** se provodi u slučaju sumnje na prisutnost tumorskih stanica u drugim organima.

**CT (kompjutorizirana tomografija), PET sken ili druge slikovne metode** koriste se za slikovni prikaz unutarnjih dijelova tijela te se njima može utvrditi postojanje sumnjivih izraslina.

**Što je stadij bolesti?**

Stadij bolesti označava stupanj proširenost limfoma u tijelu. Način liječenja dijelom ovisi i o stadiju bolesti, ali i o samoj vrsti limfoma, veličini

nateknutog područja, rezultatima pretraga krvi, vrsti simptoma, dobi i spolu te općem zdravstvenom stanju.

**Kako se liječe limfomi?** Liječnici liječe limfome na više različitih načina. Osobe sa određenim vrstama limfoma moraju se odmah započeti liječiti. Za razliku od njih, osobe sa pojedinim, sporo napredujućim vrstama limfoma ne moraju se odmah liječiti.

#### **Mogućnosti liječenja su:**

**Kemoterapija** – medicinski termin za lijekove koje ubijaju tumorske stanice ili zaustavljaju njihov rast.

**Imunoterapija** – ovi lijekovi ubijaju tumorske stanice prepoznavajući proteine na površini stanica.

**Radioterapija** – radijacija uništava tumorske stanice.

**Transplantacija koštane srži (transplantacija matičnih hematopoetskih stanica)** – terapijska metoda kojom se zamjenjuju stanice koštane srži koje su uništene kemoterapijom ili radioterapijom.

#### **Što slijedi nakon liječenja?**

Nakon liječenja potrebni su povremeni pregledi da bi se vidjelo jeli se limfom vratio. Redovne kontrole uključuju razgovor sa liječnikom i pregled. Na redovitim kontrolnim pregledima liječnici bolesnike upućuju na pretrage krvi i slikovne dijagnostičke pretrage. Važno je i da se bolesnici jave liječniku u slučaju pojave gore navedenih simptoma jer to može značiti da se bolest vratila.

#### **Što ako se bolest vrati?**

U slučaju da se bolest vrati moguće je provoditi kemoterapiju, imunoterapiju, radioterapiju i / ili transplantacija koštane srži.

#### **Što je još važno za osobe sa limfomom?**

Važno je slijediti upute liječnika vezane za kontrolne preglede i pretrage. Također je važno navesti liječniku sve nuspojave ili probleme koji se jave tijekom liječenja.

Liječenje limfoma zahtjeva dosta odluka o terapijskom pristupu te je važno da osobe koje se liječe sudjeluju u tim odlukama. Važno je i da se savjetuju s liječnicima i medicinskim sestrama o dobitima provođenja liječenja kao i mogućim rizicima vezanim uz terapiju.



## Multipli mijelom

#### **Što je multipli mijelom?**

Multipli mijelom je rak jedne vrste bijelih krvnih stanica. Bijele krvne stanice se bore protiv infekcija u tijelu. One se stvaraju u središtu nekih kostiju, u dijelu koji se zove koštana srž. Kada osoba oboli od multiplog mijeloma koštana srž stvara previše ovakvih bijelih krvnih stanica, a nedovoljno normalnih stanica krvi koje trebaju tijelu. Posljedica toga su simptomi bolesti.

#### **Koji su simptomi multiplog mijeloma?**

Multipli mijelom može uzrokovati različite simptome kao što su:

- bolovi u kostima ili pojačana sklonost prijelomima kostiju
- mučnina, povraćanje, konfuznost ili pojačano žeđanje
- umor, slabost ili osjećaj nedostatka zraka
- zamagljen vid
- utrnulost, trnce ili slabost prsnog koša, donjeg dijela leđa ili nogu
- učestale infekcije
- gubitak na tjelesnoj masi

Ponekad simptomi multiplog mijeloma mogu biti hitno stanje kao recimo kada stanice multiplog mijeloma ili dijelovi slomljene kosti uzrokuju pritisak na kralježničnu moždinu. Kralježnična moždina je skup živaca koji je smješten u kanalu kralježnice. Navedeno stanje uzrokuje simptome kao što su jaka bol u leđima, slabost, utrnulost ili trnci u nogama, nemogućnost kontrole mokrenja i stolice.

Osobe sa multiplim mijelomom su sklonije infekcijama te je potrebno učestalo pranje ruku i izbjegavanje kontakta sa ljudima koji imaju akutne infekcije.

#### **Koje su pretrage za multipli mijelom?**

Pretrage koje se provode kod osoba sa multiplim mijelomom su razne laboratorijske pretrage krvi i urina, biopsija koštane srži te slikovne dijagnostičke pretrage kao što su CT, PET, MRI ili RTG snimke.

#### **Kako se liječi multipli mijelom?**

Postoji nekoliko načina liječenja multiplog mijeloma. Jedan dio osoba ima takozvani asimptomatski multipli mijelom te se obično ne moraju odmah početi liječiti, ali se moraju redovno kontrolirati jer se u slučaju pojave simptoma počinju aktivno liječiti.

Vrste liječenja su:

**Kemoterapija** – medicinski termin za lijekove koje ubijaju tumorske stanice ili zaustavljaju njihov rast

**Steroidi** – ovi lijekovi mogu ubijati tumorske stanice i usporiti rast tumora. Ovo nisu isti steroidi kao oni koje uzimaju pojedini sportaši

**Imunomodulatori** – Ovi lijekovi zaustavljaju rast tumora

**Transplantacija koštane srži („transplantacija matičnih hematopoetskih stanica“)** – Koštana srž stvara stanice krvi uključujući bijele krvne stanice. Tijekom postupka transplantacije liječnici uzimaju dio koštane srži iz tijela. Nakon toga osoba dobiva kemoterapiju koja ubija tumorske stanice, ali i normalne stanice koštane srži. Nakon kemoterapije vraćaju se prethodno uzete stanice koštane srži.

Osobe sa multiplim mijelomom također uzimaju terapiju zbog pojedinih simptoma pa tako recimo za koštane simptome mogu uzimati lijekove protiv bolova, lijekove za smanjenje razgradnje kostiju ili terapiju zračenjem.

## Što se događa nakon liječenja?

Nakon liječenja bolesnici se trebaju redovito kontrolirati. Liječenje obično ne izliječi bolest, ali može smanjiti simptome i pomoći u produljenju života. Pretrage koje se provode na kontrolama uključuju pretrage krvi, urina, biopsiju koštane srži i slikovnu dijagnostiku.

U slučaju da se bolest vrati može se bolesnike nastaviti liječiti sa kemoterapijom, primjenom imunomodulatora, steroida i/ili transplantacijom koštane srži.

Uvijek je važno da osobe sa multiplim mijelomom slijede upute liječnika kao i da s liječnicima komuniciraju o problemima koji se mogu javiti tijekom liječenja.

## Leukemija

### Što je leukemija?

Leukemija je vrsta maligne bolesti stanica krvi. Krv čine različite stanice koje se stvaraju u središtu kostiju, u dijelu koji se zove koštana srž.

Kada ljudi imaju leukemiju njihova koštana srž stvara nenormalne krvne stanice umjesto normalnih. Ove stanice se nekontrolirano razmnožavaju, ulaze u krv i putuju tijelom. Ponekad se mogu i nakupljati u pojedinim dijelovima tijela.

Kada koštana srž stvara takve nenormalne stanice krvi, ne može stvarati normalne stanice potrebne tijelu, a posljedica toga su simptomi bolesti.

Postoje različite vrste leukemije, pojedine koje sporo napreduju („kronične“) za razliku od onih koje napreduju puno brže („akutne leukemije“). Ponekad bolesnici na početku bolesti imaju neke oblike kronične leukemije koja kasnije postane brzo napredujuća, akutna leukemija.

### Koji su simptomi leukemije?

Leukemija ne uzrokuje uvijek simptome, pogotovo u početku. Kada se pojave simptome, najčešći uključuju: osjećaj umora i slabosti, sklonost krvarenju i infekcijama. Ovi simptomi mogu biti uzrokovani i nekim drugim stanjima osim leukemije te je u slučaju pojave takvih simptoma potrebno posjetiti liječnika.

### Postoje li pretrage za leukemiju?

Da. Liječnik bolesnika može uputiti na razne pretrage da bi se dijagnosticirala leukemija. One uključuju:

- pregled i pitanja o mogućim simptomima pretrage krvi
- punkciju i biopsiju koštane srži – to je pretraga kojom liječnik uzima dio koštane srži za daljnje analize o eventualnoj prisutnosti nenormalnih stanica

### Kako se liječi leukemija?

Postoji više načina liječenja. Ponekad se bolest mora liječiti odmah. Za razliku od toga, kod leukemija koje su sporo rastuće - kronične i ne uzrokuju simptome, liječnici mogu pratiti bolesnike do eventualne potrebe za liječenjem.

Odabir terapije za svakog bolesnika ovisi o vrsti leukemije, dobi i drugim zdravstvenim tegobama.

Liječenje uključuje jednu ili više od slijedećih metoda:

- kemoterapija – medicinski izraz za lijekove koji ubijaju tumorske stanice ili zaustavljaju njihov rast

- radioterapija – radioaktivno zračenje ubija leukemijske stanice
- imunoterapija – ovo je izraz za lijekove koji ubijaju tumorske stanice prepoznajući proteine na njima
- transplantacija matičnih hematopoetskih stanica („transplantacija koštane srži“) – ovim načinom liječenja zamjenjuju se stanice u koštanoj srži koje su uništene kemoterapijom ili radioterapijom. Ove stanice se mogu dobiti od različitih donora koje uključuju:
  - samog pacijenta (autologna transplantacija) – stanice se uzimaju pacijentu prije završetka terapije i vraćaju mu se nakon provođenja kemoterapije ili zračenja
  - srodnika pacijenta čija se tipizacija tkiva („HLA“) podudara s njegovom
  - nesrodnog donora čija se tipizacija tkiva („HLA“) podudara s pacijentovom

**Što se događa nakon liječenja?** – Nakon liječenja bolesnici se redovito prate da bi se otkrilo na vrijeme ako se bolest vrati. Redovite kontrole uključuju razgovor s liječnikom, pregled, pretrage krvi, a ponekad liječnici rade i biopsiju ili punkciju koštane srži.

**Što se događa u slučaju da se leukemija vrati?** – U slučaju da se leukemija vrati moguće je bolesnika liječiti primjenom kemoterapije, zračenjem ili transplantacijom koštane srži.





#### UDRUGA LEUKEMIJE I LIMFOMI - SPLIT

Na inicijativu hematoga KBC-a Split, uz potporu grada Splita i spremnost volontera laika osnovana je Udruga leukemije i limfomi - Split 1998. godine.

U početku, Udruga je podružnica Hrvatske udruge leukemije i limfomi - Zagreb, a 2000. godine počinje djelovati kao samostalna, nevladina, neprofitna i dobrovoljna udruga medicinskih djelatnika i svih građana koji su prepoznali važnost djelovanja radi ostvarenja ciljeva Udruge.

#### Ciljevi Udruge su:

- pomoći liječenju bolesnika koji boluju od leukemija i limfoma
- promicati programe suvremenog liječenja leukemija i limfoma i programe pomoći bolesnicima i njihovim obiteljima
- realizirati program liječenja transplantacijom matičnih stanica pri KBC-u Split

**kako bi svi oboljeli od najtežih hematoloških bolesti u svom gradu i sebi bliskoj sredini imali mogućnost najboljeg liječenja.**

KBC Split zbrinjava bolesnike od Dubrovnika do Rijeke, a često i bolesnike van granica naše zemlje pa je djelatnost Udruge u ostvarenju zacrtanih ciljeva još veća.

Kroz 20 proteklih godina svog djelovanja, Udruga je organizirala obilježavanje niza važnih datuma u zdravstvenom kalendaru različitim akcijama, stručnim predavanjima, edukativnim tribinama, izložbama slika i fotografija, promocijama knjiga i dr.

Na taj način senzibiliziramo javnost za potrebe hematoloških bolesnika.

Udruga kroz svoj rad naglašava i važnost prevencije kroz zdrav način življenja i zdravu prehranu.

Udruga je pomogla KBC-u Split u opremanju brojnih dijagnostičkih laboratorija i odjela, među kojima su Odjel dječje hematologije, Laboratorij za tipizaciju tkiva, Odjel za kliničku mikrobiologiju, Laboratorij za humanu genetiku, (u iznosu od gotovo 3.000.000,00 kn).

Najveća humanitarna akcija održana je u Splitu, u prosincu 2007. g u hotelu Le Meridien Lav. Tom prilikom naša Udruga prikupila

je značajna sredstva namijenjena KBC-u Split za pripremu programa transplantacije koštane srži.

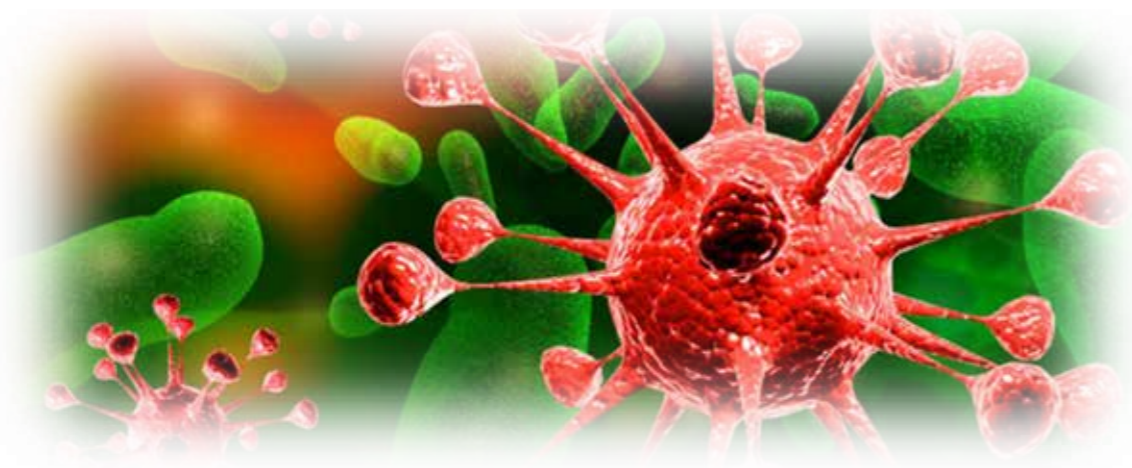
Za svoj rad 2008. g. Udruga je nagrađena Skupnom nagradom Grada Splita.

Od veljače 2008. godine pri Udruzi djeluje i Savjetovalište za oboljele od hematoloških i drugih malignih oboljenja i članove njihovih obitelji. Već deset godina kontinuirano, oboljeli i članovi njihovih obitelji u našem

Savjetovalištu dobivaju odgovore na mnogobrojna pitanja o bolesti i tijeku liječenja te psihološku pomoć i podršku. Savjetovalište se održava svakog tjedna.

U listopadu 2017. g. i tijekom 2018. g. Udruga leukemije i limfomi – Split zajedno s KBC-a Split pokrenula je veliku humanitarnu akciju pod nazivom **"Tako mala tako snažna"**. Ova akcija vezana je za početak programa transplantacije matičnih stanica koštane srži pri KBC-u Split.

## TAKO MALA TAKO SNAŽNA



Udruga će nastaviti s radom i dalje, a svatko od vas poziva se da nam se pridruži i pomogne da zacrtani cijevi postanu naša stvarnost.

# SAVJETOVALIŠTE

ZA OBOLJELE OD HEMATOLOŠKIH  
I DRUGIH MALIGNIH OBOLJENJA I  
ČLANOVE NJIHOVIH OBITELJI



Besplatna stručna pomoć

Radno vrijeme: **utorak od 18 -20 h**

Sjedište Udruge: Vukovarska 109a, Split  
tel./fax.: 021 **462 023**, mob: **099 3462 023**  
e-mail: [udrugau@gmail.com](mailto:udrugau@gmail.com)

HR66 24070001100573766



---

*„Programske aktivnosti provode se uz financijsku potporu Ministarstva zdravstva. Sadržaj dokumenta u isključivoj je odgovornosti udruge i ni pod kojim uvjetima ne može se smatrati kao odraz stajališta Ministarstva zdravstva.“*